

در گفت‌وگو با دکتر نصراللهی مطرح شد

ضرورت تغییر در ساختارهای رسانه‌ای کشور

مصاحبه

اعظم ذوالفقاری
روزنامه‌نگار

حوادث چند ماه اخیر ایران نشان داد کارکرد رسانه‌ها فراتر از چیزی است که ظرفیت‌های رسانه‌ای و مدیران رسانه‌ها می‌پنداشتند. تصاویر اغتشاشات در شبکه‌های اجتماعی و صفحه‌های شخصی افراد مختلف دست به دست می‌شد. آنچه رخ داد، پدیده‌های اجتماعی جدیدی را در کشور ما به ظهور رساند که به نظر می‌رسد فعالان رسانه‌ای کشور در مواجهه با این پدیده غافلگیر شدند. دکتر اکبر نصراللهی، رئیس دانشگاه آزاد تهران واحد شمال و رئیس دانشکده علوم اجتماعی، ارتباطات و رسانه این دانشگاه است. او معتقد است ظرفیت‌های رسانه‌ای کشورمان در ماجراهای مربوط به فوت مهسا امینی و پس از آن مسمومیت دانش‌آموزان، دست برتر را نداشته‌اند و مرجعیت رسانه‌ای جامعه در اختیار «آن‌ور آبی‌ها» قرار گرفته است. در ادامه گفت‌وگوی مشروح ما را با دکتر نصراللهی درباره کارکرد رسانه‌های ایران در کنش‌های اجتماعی می‌خوانید:

به نظر شما نقش رسانه در
هجمه‌های جدیدی که غرب علیه
جوایح مستقل راه‌اندازی می‌کند،
چه بوده است؟

پیش از این نقش رسانه‌ها برای
عموم مردم حتی کنشگران حوزه‌های
سیاسی، اقتصادی و اجتماعی روشن
نبود، اما در یکی دو سال گذشته
به دلیل حوادثی که در کشورهای
مختلف بویژه ایران اتفاق افتاد، همه
به طور کامل به نقش رسانه پی بردند
و فهمیدند رسانه نقش پیشینی و
مقدم را در امور اجتماعی، سیاسی و
اقتصادی دارد و کارکرد آن راهبردی و
اساسی است.

**رسانه؛ ابزاری برای رسیدن
کم‌هزینه‌تر به اهداف**

اما اکنون به این نتیجه رسیده‌ایم که
تمام امور مهم و انجام یک عملیات
اجتماعی، اقتصادی یا سیاسی اتفاق
می‌افتد مگر اینکه کنشگران به فکر
بازخوردی رسانه‌ای آن باشند و برای
جنبه رسانه‌ای آن برنامه‌ریزی کرده
باشند. اکنون کسانی که می‌خواهند
هوشمندانه و حرفه‌ای عمل کنند و
هزینه کار خود را پایین بیاورند، از ابزار
رسانه استفاده می‌کنند. رسانه، هم
کار را تسهیل می‌بخشد و هم رسیدن
به هدف را عملی‌تر می‌کند.

می‌توان گفت اگر در گذشته از ابزار
زور استفاده می‌شد، اکنون دیگر به
ندرت قدرت و زور می‌تواند راهگشا
باشد. تمام تلاش کنشگران این است
که از ابزارهای نرم و شناختی برای
تغییر رفتار مردم و رسیدن به اهداف
ملی و بین‌المللی استفاده کنند.

در سال‌های اخیر می‌توانیم شواهد
و مصادیق زیادی را نشان دهیم که
در وقوع آنها نقش رسانه کاملاً آشکار
و عریان بوده است. اگر دقت کنید
بویژه در ماجرای مربوط به مرحوم
مهسا امینی که در شهریورماه امسال
اتفاق افتاد، کشور چند ماه دیگر
اعتراضات، ناآرامی‌ها و اغتشاشات
بود و به دنبال آن هم سلسله وقایعی

رخ داد که نقش رسانه بویژه رسانه‌های
دشمن در آنها مشهود بود.

**امتداد اغتشاش در بستر
رسانه**

در این چند ماه دیدیم که دشمن از
رسانه استفاده می‌کند تا پروژه‌ای را
که چند ماه قبل شروع کرده، امتداد
دهد و از پیشرفت مردم ایران جلوگیری
کند، نظام را هم با وارونه جلوه دادن
حقایق مربوط به ایران سرنگون سازد و
از رسانه برای تهییج افکار عمومی علیه
مردم کشور خودمان استفاده کند.

**چهره عریان رسانه در
انتخابات ۲۰۲۰ آمریکا**

ما نقش رسانه را در اعتراضات قبلی
هم دیدیم؛ چه در اعتراضات سال
۹۸ و ۹۶ یا حتی در ماجرای انتخابات
۲۰۲۰ آمریکا که نقش رسانه عریان‌تر
و شفاف‌تر از قبل برای مردم مشخص
شد. در انتخابات ریاست جمهوری

آمریکا، رسانه‌هایی که ادعا می‌کردند
آزاد هستند و حق مردم به دانستن
را ترویج می‌کردند و شعار و
گفتمان‌شان این موضوع بود، دیدیم
که رئیس‌جمهور مستقر آمریکا را
از فعالیت در شبکه‌های اجتماعی
محروم کردند و این امری بی‌سابقه
بوده است.
شاید مردم هیچ وقت با این شفافیت
نمی‌دیدند که آنچه غرب می‌گوید با
آنچه عمل می‌کند، زمین تا آسمان
فرق دارد. اگر حس امنیت صاحبان
این رسانه‌ها به خطر بیفتد و این خطر
از سمت هر کسی حتی رئیس‌جمهور
آمریکا باشد، حق انتشار و توزیع خبر
را از او می‌گیرند.

همچنین می‌توانیم به تأسیس
شبکه‌های متعدد رسانه‌ای بویژه
تلویزیونی در سال‌های اخیر اشاره
کنیم که اوج فعالیت خود را به این
اعتبار عنوان می‌کردند که خبر موقت
نشر می‌دهند، اما دیدیم که در چند
ماه گذشته حتی بی‌بی‌سی، ایران
اینترنشنال یا من‌وتو، نه در قامت

یک رسانه بی‌طرف که وظیفه آگاه
کردن مردم را دارد، بلکه به صورت
تمام‌قد برای ترویج و تهییج مردم به
خشونت و مقابله با پلیس، ساخت
کوکتل مولوتف، هماهنگی و ساماندهی
اعتراضات و حتی ایجاد ناامنی در
جامعه فعالیت کردند و تبدیل به اتاق
جنگ و عملیات روانی و شناختی علیه
مردم ایران شدند. نکته جالب این بود
که این بار این رسانه‌ها نگران نبودند
که دروغ‌هایشان افشا شود و اعتباری
که برای خود قائل بودند از دست
برود. به همین دلیل چه از طریق
کانال‌های تلویزیونی و چه توسط
روزنامه‌هایی مانند نیویورک‌تایمز درباره
ماجرای مربوط به فوت مرحوم مهسا
امینی و حتی سخنان رهبر انقلاب به
راحتی دروغ گفتند و تکذیب‌های هم
منتشر نکردند! این رفتار رسانه‌های
غربی قبلاً هم سابقه داشته است اما
این بار بسیار شفاف‌تر به منته‌الظهور
رسید.

**کارگاه بزرگ ارتباطات جمعی
در اغتشاشات اخیر**

ما در اعتراضات و اغتشاشات اخیر
دروغ‌های بی‌سابقه‌ای از سوی
رسانه‌هایی مانند بی‌بی‌سی که ادعای
بی‌طرفی و صحت اخبار دارند، شاهد
بودیم. در یک جمله می‌توانم بگویم
شاهد یک قمار رسانه‌ای بودیم. آنان
تمام اعتبار خود را نزد مردم باختند.
در واقع در کنار تلخی‌ها، مشکلات و
اخبار ناگواری که از رسانه‌ها شنیدیم
و پوشش غیراخلاقی اخبار مردم
ایران، در این چند ماه با پدیده ارتباط
جمعی شخصی و دسترسی مردم به
رسانه‌های مختلف و مقایسه اخبار و
در نتیجه افزایش سواد رسانه‌ای مردم
مواجه شدیم.

مردم خود را در یک کارگاه بزرگ
ارتباطات جمعی می‌بینند و هر کسی
به راحتی می‌تواند حرف رسانه‌ها
را با واقعیت جامعه انطباق دهد و
عبارت اخبار و مطالبی را که رسانه‌ها
منتشر می‌کنند بسنجد. در چند

در این چند ماه دیدیم که
دشمن از رسانه استفاده
می‌کند تا پروژه‌ای را که
چند ماه قبل شروع کرده،
امتداد دهد و از پیشرفت
مردم ایران جلوگیری
کند، نظام را هم با وارونه
جلوه دادن حقایق مربوط
به ایران سرنگون سازد
و از رسانه برای تهییج
افکار عمومی علیه مردم
کشور خودمان استفاده
کند

